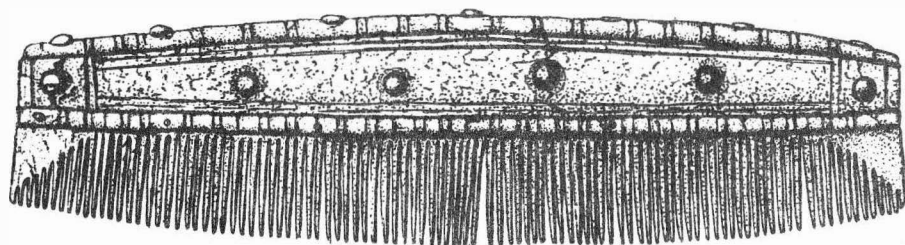

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1988

BRNO 1991

né datovat do průběhu stupňů IIC a IID Reineckova třídění.

Eine Vätečover und Horákovor Siedlung in Perná / Bez. Břeclav /. Im Februar 1988 wurden bei der Terrainrekultivierung im Kataster der Gemeinde Perná in der Flur "Pod lomem" prähistorische Siedlungen gestört. Auf einer Fläche im Ausmasse von 100 x 40 m hat man insgesamt 45 Objekte untersucht, wovon 20 der Vätečover Gruppe und 25 der Horákovor Kultur gehörten. Die Siedlung können wir rahmenhaft in den Verlauf der Stufen BA2 und IIC/IID Reineckes Gliederung datieren.

ZÁCIIRANNÝ VÝŽKUM U BULHAR /okr. Břeclav/

Petr Dvořák, AÚ ČSAV Brno, Jaroslav Peška, RM Mikulov

Na základě upozornění J. Benady z Bulhar byly zjištěny na podzim roku 1988 narušené archeologické objekty v meliorační rýze JV od obce. Lokalita se nachází v trati "Přední díly" vpravo i vlevo od silnice na Lednici, asi 400 m od okraje obce. Na základní mapě ČSSR 1:10 000, list 34-23-02, ji vymezují souřadnice bodů vzdálených 40 mm od J sekční čáry a 166 mm od Z sekční čáry.

Vlevo od silnice 7 m široká meliorační rýha narušila asi 20 sídlištních jam vätečovské skupiny, z nichž 11 bylo prozkoumáno. Ve všech případech se jednalo o kónické objekty vyplněné tmavým zásypem, z něhož bylo získáno velké množství keramiky, zvířecích kostí, mušlí a mazanice.

Vpravo od silnice do Lednice bylo sledováno pokračování rýhy, která prořezala další návrší, kde byly v roce 1977 zjištěny hroby KZP a kultury mohylové /Měřfinský - Stuchlík 1980/. Byl tedy oprávněný předpoklad, že budou zjištěny další hroby z těchto období. Výzkumem však byly zachyceny 4 hroby s kostrovými pohřby v natažené poloze s orientací SZ - JV, bez milodarů, vzdálené od sebe vždy několik desítek metrů. Jejich datování je nejasně. Vzhledem k intenzitě terénních prací budou lokalita a její okolí nadále sledovány.

L i t e r a t u r a :

Měřfinský, Z. - Stuchlík, S. 1980: Hroby kultury se zvoncovitými poliáry a středodunajské mohylové kultury v Bulharech, okr. Břeclav, AR XXXII, 368 - 379.

Rettungsgrabung bei Bulhary / Bez. Břeclav /. In der Flur "Přední Díly", bei der Strasse von Bulhary nach Lednice, erfasste ein Meliorationsgraben die Siedlung der Vätečover Gruppe und 4 Gräber mit Bestattungen in Strecklage von NW-SO orientiert, ohne Grabbeigaben.

TŘINÁCTÁ SEZÓNA NA VÝŽKUMU V BOROTICÍCH /okr. Znojmo/

Stanislav Stuchlík, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 7 - 9/

V červenci a srpnu 1988 pokračoval systematický výzkum mohylového pohřebiště v Boroticích na Znojemsku již třináctou sezónou /viz PV 1976 - 1987/. Terénní práce se soustředily na odkryv mohyly 27, která se rozkládá v jižní části mohylníku: S jejím průzkumem se začalo již v závěru výzkumné sezóny 1987, kdy se podařilo ve východní polovině mohyly objevit jeden hrob z doby bronzové a tři pohřby z období stěhování národů, přičemž některé znaky signalizovaly pravděpodobnost výskytu ještě dalších pohřbů v tomto prostoru.

Mohyla 27 je poměrně velký, velmi dobře patrný objekt kruhového tvaru o průměru přibližně 17 m a výšce asi 90 cm. Odkryv v roce 1988 potvrdil správnost tohoto předpokladu. Celkem bylo v mohyle 27 zjištěno 23 objektů, což představuje zatím největší soustředění hrobů pod jednou mohyloou na borotické lokalitě. Na rozhraní sterilního štěrkovitého podloží a nadloží černé humusovité vrstvy se na zhruba oválné ploše o průměru přibližně 1 m našlo značné množství střepevého materiálu /obj. IX/, který je možno rámcově datovat do mladého eneolitu. Bohužel se v tomto místě nepodařilo zachytit žádné náznaky terénních úprav, takže cha-

rakter objektu nelze blíže specifikovat. V předchozích letech jsme v násypu několika mohyl již narazili na sekundárně umístěné eneolitické střepy, ale teprve tento objekt lze spolehlivě považovat za doklad eneolitického osídlení na katastru Borotic. Menší skupina laténských střepů, objevená v severní části mohyly, znovu potvrzuje využití lokality i v tomto období.

Pět hrobů z mohyly je možno datovat do doby bronzové. Většina z nich obsahovala jen minimální výbavu nebo byla dokonce zcela bez nálezů, takže pro přesnější chronologické zařazení lze použít pouze hrob XIII. Pravděpodobně dětský pohřeb se nacházel na západním okraji mohyly, avšak kostra byla značně strávená, takže polohu zemřelého jsme již nemohli zjistit. Mládě tvořil náramek z bronzové tyčinky a 11 drobných bronzových hřebíčků, které snad původně byly součástí dřevěné schránky. K té zřejmě náležel i bronzový terčík kruhového tvaru s vybíjenou výzdobou na obvodu. Obdobné předměty jsou dosud velmi vzácné a známe je pouze z věteřovského sídliště v nedalekých Hodonicích /Rakovská - Stuchlík 1980, 12, obr. 4:13/ a 2 exempláře z věteřovského hrobu II v mohyle 13 v Boroticích /Stuchlík 1985, 30/. Na základě těchto analogií můžeme tento hrob a s ním patrně i další pohřby z doby bronzové z této mohyly přisoudit věteřovské skupině:

Zvláště bohaté nálezy přinesla tato sezóna z období stěhování národů, do kterého můžeme zařadit celkem 16 hrobů. Všechny ležely v natažené poloze na zádech a byly orientovány Z /hlava/ - V. Stejně jako na dalších pohřebištích z této periody, nezůstal ani jediný v neporušeném stavu. Mezi nejbohatší patřil hrob II, který i po vyloupení obsahoval 2 stříbrné a pozlacené klešovitě spony, železnou přezku, další železný předmět, náhrdelník ze skleněných korálků a keramický hrnek. Velmi pěknou kolekci poskytl i hrob bojovníka VI, jehož výbavu tvořila železná štítová puklice, železné kopí, hrncovitá nádoba, velký kostěný hřeben s bronzovými nýty a bohatou rytou výzdobou a konečně z parohu zhotovená schránka se 3 nožkami. Z dalších hrobů z období stěhování národů pochází poměrně rozsáhlá kolekce nálezů, z nichž za zmínku stojí několik kostěných hřebenů, skleněné korálky různých velikostí, železné a bronzové přezky, pinzety, střepy ze skleněných nádob a soubor keramiky.

Výzkum v roce 1988 poskytl i důležité poznatky pro zjištění rozsahu langobardského pohřebiště v Boroticích. V prostoru mezi mohylami 10 /Stuchlík 1980, 19/ a 27, které obsahovaly 11 a 16 pohřbů z období stěhování národů, byly položeny ve směru S - J čtyři sondy široké 0,5 m a mezi nimi byly ponechány bloky o šířce 1 m. V sondách se nezjistily žádné objekty. Pokud by v tomto úseku byly uloženy hroby z období stěhování národů orientované Z - V, muselo by se na ně pomocí sond narazit. Když navíc vezmeme v úvahu, že ve všech mohylách se hroby z tohoto období nacházely vždy jen ve středové části, zdá se velmi pravděpodobné, že pro ukládání zemřelých na mohylníku v Boroticích vybírali pozůstalí vždy mohylové násypy. Lze to vysvětlit tím, že v mohylách dosahovala černá humusovitá vrstva značné mocnosti, zatímco na jiných místech činila pouze 30 - 40 cm, takže hloubení hrobové jámy mimo mohyly vyžadovalo mnohem větší pracovní úsilí. Hroby XXII a XXIII, nacházející se při jižním a západním okraji mohyly 27, naznačují jediný směr, v němž je možno se pokusit o vysledování dalších pohřbů uložených mimo mohyly.

L i t e r a t u r a :

- Rakovská, J. - Stuchlík, S. 1980: Záchraný výzkum sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou a věteřovského typu v Hodonicích /okr. Znojmo/, PV 1978, 12, obr. 4.
Stuchlík, S. 1980: Třetí sezóna výzkumu mohylníku středodunajské mohylové kultury v Boroticích /okr. Znojmo/, PV 1978, 19.
Stuchlík, S. 1987: Desátá sezóna na výzkumu v Boroticích /okr. Znojmo/, PV 1985, 30, tab. 3.
Stuchlík, S. v tisku: Dvanáctá sezóna na výzkumu v Boroticích /okr. Znojmo/, PV 1987.

Dreizehnte Saison auf der Ausgrabung in Borotice / Bez. Znojmo /. Im Jahre 1988 verlief bereits die dreizehnte Saison der systematischen Erforschung des Hügelgräberfeldes in Borotice im Raume von Znojmo. Die Terrainarbeiten konzentrierten sich auf die Abdeckung des Grabhügels 27, der sich im Südteil des Hügelgräberfeldes befindet. Der Grabhügel 27 ist verhältnismässig gross, kreisförmig, von einer Höhe ungefähr 90 cm und Durchmesser von etwa 17 m. Insgesamt hat man im Grabhügel 27 dreiundzwanzig Objekte festgestellt. Ein neues Element, nicht nur im Rahmen der Hügelnekropole, sondern auch im Kalaster der Gemeinde, stellt Objekt IX vor, den eine Menge von Scherben bildet, die man rahmenhaft in das junge Aneolithikum datieren kann. Die Latènezeit ist durch eine Scherben-gruppe im Nordteil des Hügelgrabes vertreten. Fünf Gräber gehören in die Bronzezeit. Das Kindergrab XIII, mit einem Bronzearmring, 11 kleinen Nägeln und einer bronzenen Scheibe mit gestanzter Verzierung ausgestattet, lässt sich zur Věteřover Gruppe einreihen. Die übrigen

Gräber enthielten nur eine minimale oder überhaupt keine Ausstattung und wir können sie lediglich nach dem Grab XIII chronologisch einreihen.

Sechzehn Gräber stammen aus der Völkerwanderungszeit. Alle Bestatteten waren in Strecklage auf dem Rücken in Richtung W /Kopf/ - O und alle waren beraubt. Zu den reichsten gehört Grab II mit 2 silbernen und vergoldeten Zangenfibeln, einer eisernen Schmale, einem weiteren Eisengegenstand, Glasperlen und einem Töpfchen und ebenfalls die Bestattung eines Kriegers VI, die eine eiserne Lanzenspitze, einen eisernen Schildbuckel, einen reich verzierten beinernen Kamm mit Bronzenieten, einen Topf und einen aus Geweih hergestellten Schrein auf 3 Füßchen, enthielt.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM V PŘIBICÍCH /okr. Břeclav/

Stanislav Stuchlík; AÚ ČSAV Brno

Na jaře 1988 ohlásil V. Effenberger z Přibic, že při bagrování pro základy stavby domu č. 32 byly porušeny pravěké objekty. Při záchranné akci provedené autorem se ukázalo, že v profilu výkopu se rýsují zbytky 3 objektů, zatímco ze čtvrtého, ležícího uvnitř vybagrované plochy, zůstalo zachováno pouze dno. Naleziště se rozkládá při silnici odbočující z Rajhradské ulice na jih v místech, kde již v minulosti byly zachyceny různé pravěké objekty /Ondráček 1971; Unger 1971/. Materiál z výzkumu v Přibicích není dosud laboratorně zpracován a nelze o něm blíže referovat. Objekty je možno pouze rámcově datovat do mladší doby bronzové.

Literatura:

Ondráček, J. 1971: Únětická jáma s kostrou z Přibic /okr. Břeclav/, PV 1969, 10-12.

Unger, J. 1971: Únětická jáma v Přibicích /okr. Břeclav/. PV 1970, 24.

Retungsgrabung in Přibice /Bez. Břeclav/. Bei einer Rettungsgrabung untersuchte hier im Frühjahr 1988 der Verfasser Reste von vier Siedlungsobjekten aus der jüngeren Bronzezeit.

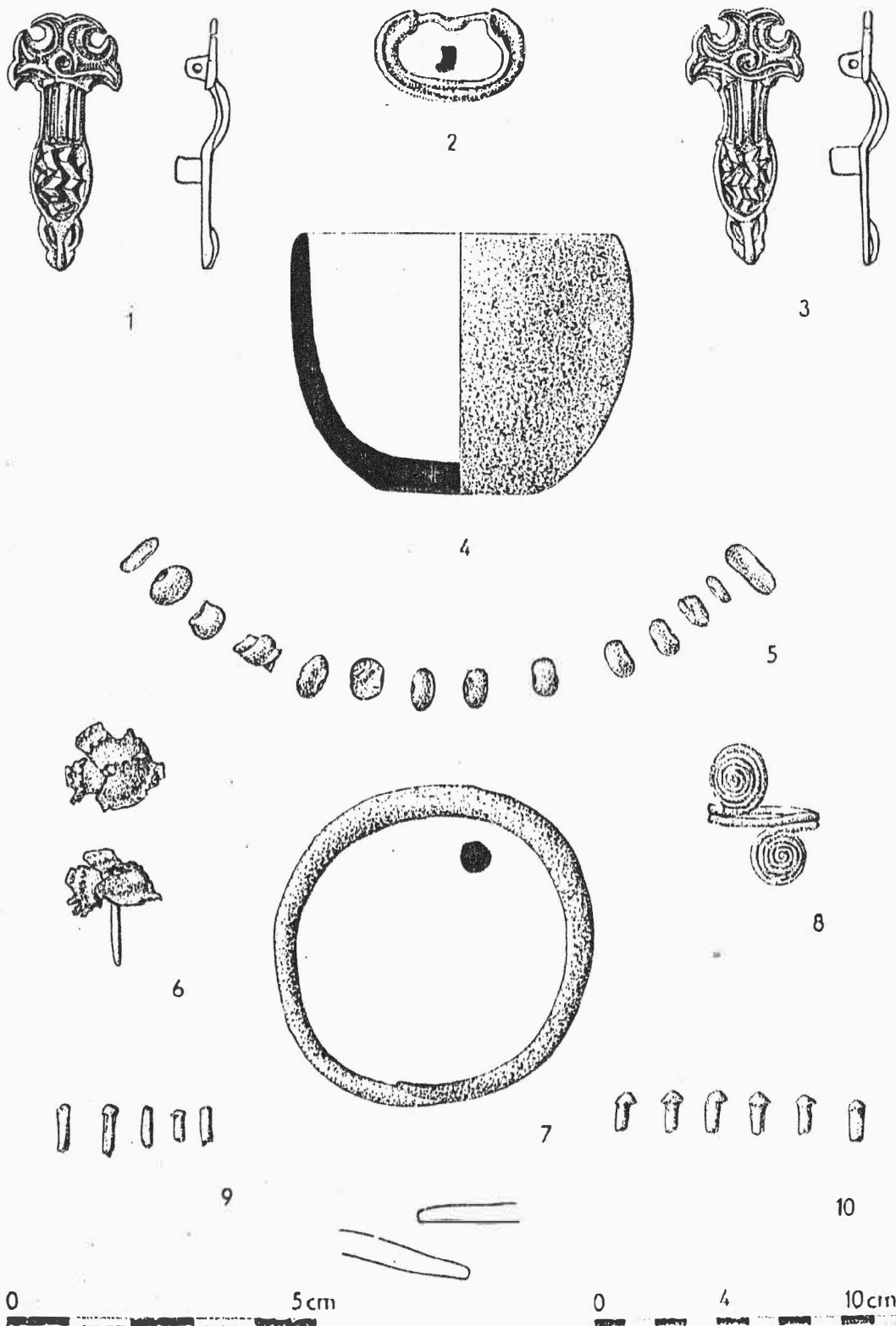
LUŽICKÉ SÍDLIŠTNÍ OBJEKTY ZE SLATINEK /okr. Prostějov/

Alena Prudká, Muzeum Prostějovska v Prostějově

V trati "Za humny" na mírném svahu otočeném k JV prořala vodovodní rýha sídlištní objekty různých kultur. Z narušených objektů náležely kultuře lineární 2 objekty, kultuře únětické 1 objekt, době bronzové /blíže neurč./ 1 objekt, kultuře lužických popelnicových polí 16 objektů, 1 objekt byl určen jako laténský a 2 objekty zůstaly neurčeny. Záchranný výzkum zde prováděl AÚ ČSAV Brno a Muzeum Prostějovska ve dnech 4. - 9.4.1988. K výzkumu byly vybrány 4 objekty, v tomto příspěvku jsou popsány dva /další dva objekty viz příspěvek M. Šmída v tomto ročníku PV/.

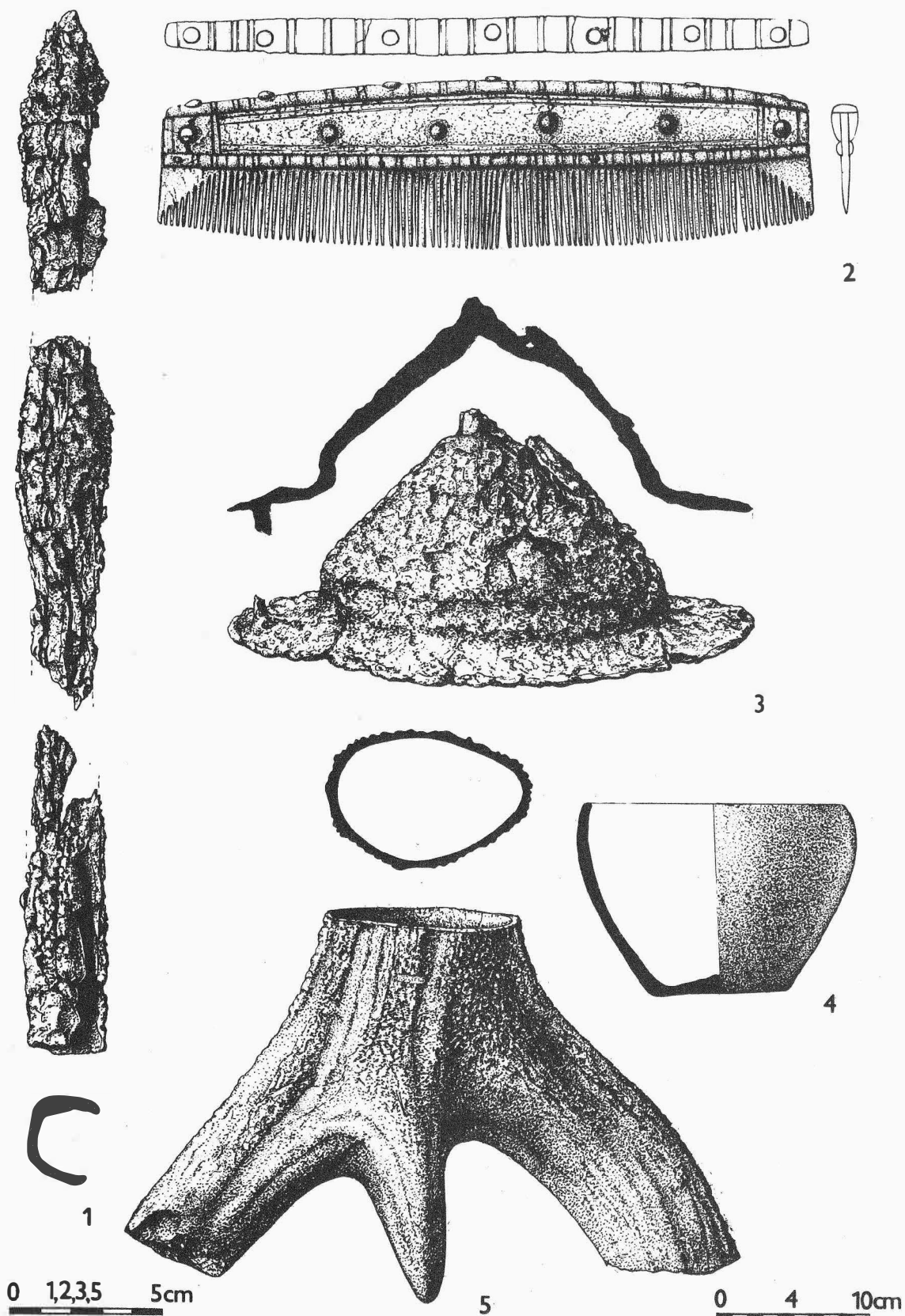
Sídlištní objekt platěnický. Objekt byl částečně narušen vodovodní rýhou. Po odkrytí ornice se v půdorysu jevil jako lehce oválný, nepatrně vyběhající na Z straně. Jeho rozměry byly 216 x 160 cm. Dno objektu bylo mísovité zahloubeno /max. hloubka pod spodní úroveň ornice 35 cm/. Tmavošedá humózní výplň objektu byla probarvena drobnými uhlíky a kousky mazanice a obsahovala poměrně značné množství zvířecích kostí. Zlomky keramiky pocházely většinou z hrubších nádob, ojediněle se objevily střepy s tuhovaným povrchem a jemnou rytou výzdobou. Střepy se soustřeďovaly v horní vrstvě výplně objektu, přestože tato nebyla opticky odlišitelná. V severozápadním kvadrantu objektu byla výplň velmi intenzívně probarvena a obsahovala značnou koncentraci uhlíků. Tato koncentrace - možný zbytek ohniště - byla ohraničena dvěma kameny.

Druhým objektem byla zásobnicová jáma dřívovitého tvaru s úzkým hrdlem a mísovité zahloubeným dnem. Výška objektu /od spodní hranice ornice/ byla 70 - 80 cm, Φ dna 270 cm, Φ ústí 95 cm. Ve východní části dna byla zahloubena jamka /30 cm pod úroveň dna zásobnice/. Tmavá výplň byla souvislá s množstvím zlomků keramiky. Velká část střepů pocházela z větších silnostěnných nádob bez výzdoby, event. plast. žebry, jemnější keramika měla většinou tuho-

Obr. 7.

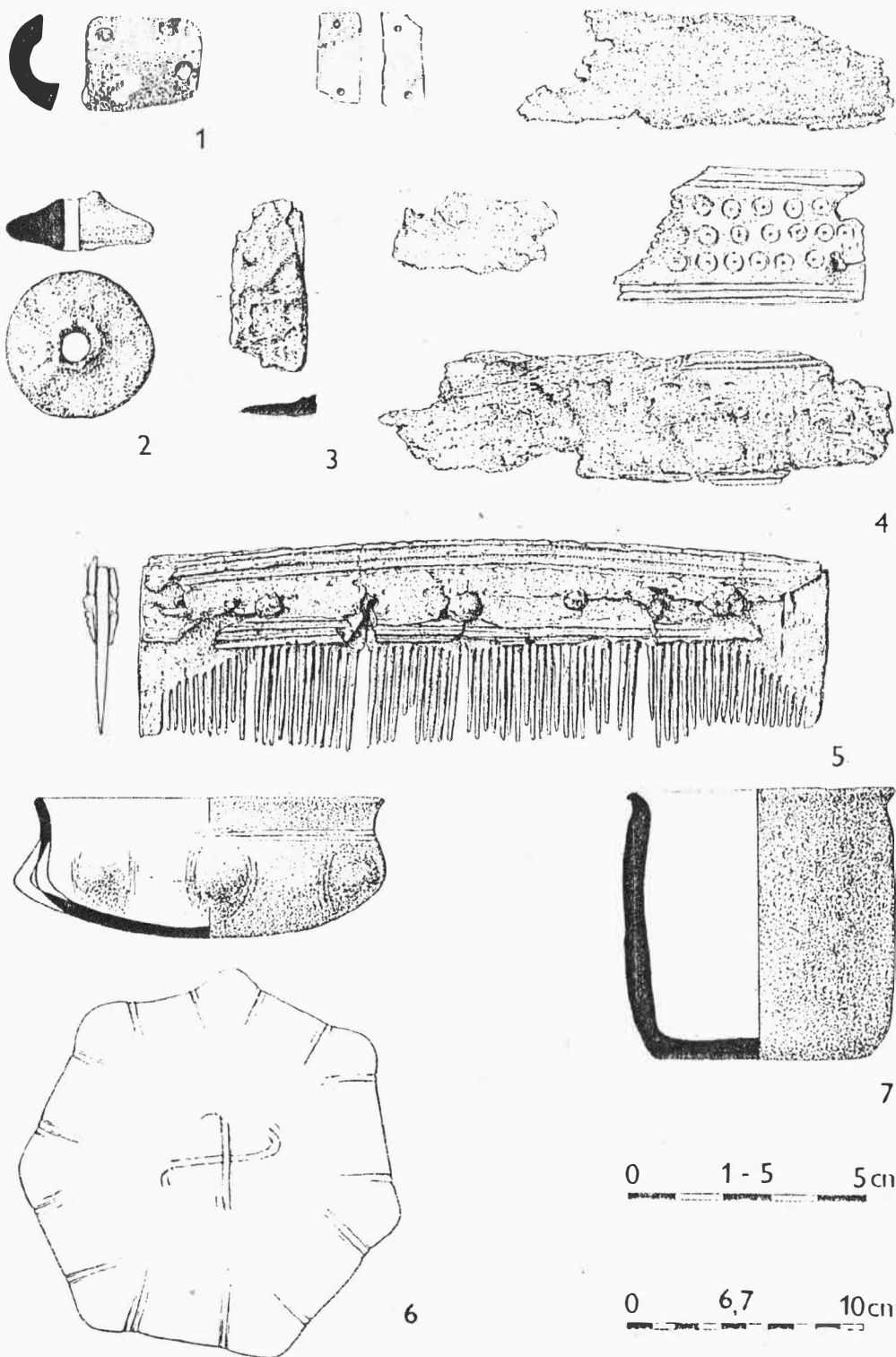
Borotice /okr. Znojmo/. Ukázky nálezů z hrobů doby bronzové a stěhování národů. - Auswahl an Grabfunden aus der Bronzezeit und Völkerwanderungszeit. Stuchlík, Třináctá sezóna....., str. 28.

Obr. 8.

Borotice /okr. Znojmo/. Ukázky nálezů z hrobů doby stěhování národů. - Auswahl an Grabfunden der Völkerwanderungszeit.

Stuchlík, Třináctá sezóna...., str. 28.

Obr. 9.

Borotice /okr. Znojmo/. Ukázky nálezů z hrobů doby stěhování národů. - Auswahl an Grabfunden der Völkerwanderungszeit.

Stuchlík, Třináctá sezóna . . . , str. 28.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1988
BRNO 1991

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, Koliště 17/19
Odpovědný redaktor : Dr. J. Tejral
Redaktoři : Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková, Dr. J. Unger
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : L. Trávníčková
Tisk : Oblastní ediční středisko Jihomoravské základny pracovišť ČSAV
v Brně,
technický redaktor J. Keprt
Evidenční číslo : ÚVTEL - 73332
Náklad : 450 kusů - neprodejné
Vydáno jako rukopis